

1. DEMOGRAFICKÝ VÝVOJ

1.1. SÍDELNÍ STRUKTURA

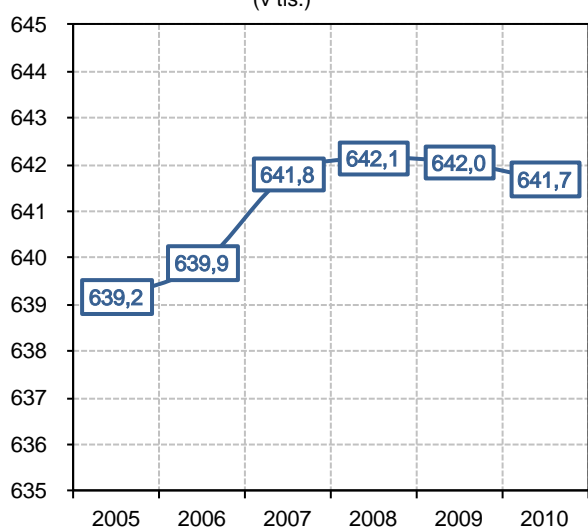
Olomoucký kraj se rozprostírá na území o celkové rozloze 5 267 km². Z pohledu administrativního je členěn na 5 okresů, 13 správních obvodů obcí s rozšířenou působností a 20 správních obvodů obcí s pověřeným úřadem. **Současně je Olomoucký kraj vymezen katastrálním územím 399 obcí.** Jejich počet se v loňském roce změnil. Odloučením od obce Sobotín vznikla dne 1. 1. 2010 nová obec Petrov nad Desnou. V celém kraji se nachází 30 měst (z toho Olomouc a Přerov jako města statutární), 12 městysů a 1 vojenský újezd.

1.2. VÝVOJ POČTU OBYVATEL

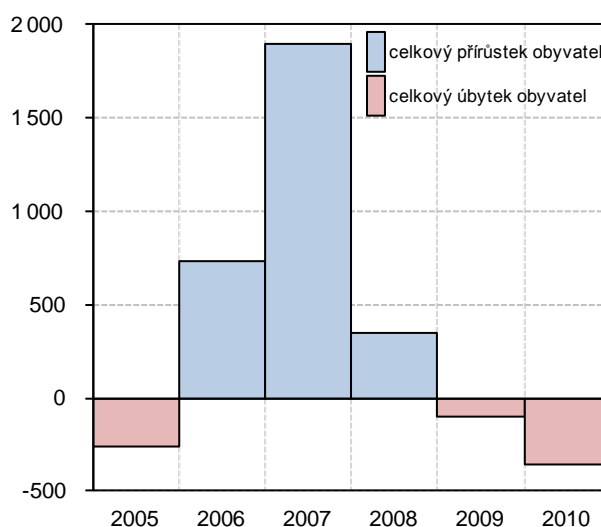
Počet obyvatel Olomouckého kraje se v meziročním srovnání snížil. Ačkoliv v nedávném období byl vykázán vývoj přesně opačný, úbytek krajské populace souhlasí s dlouhotrvajícím trendem. Od roku 1995 počet obyvatel v kraji postupně klesal s ojedinělou výjimkou v letech 2006 – 2008, kdy naopak krátkodobě rostl. Díky tomu se stav krajské populace snížil již potřinácté za posledních 16 let.

Na konci roku 2010 žilo v kraji 641 681 obyvatel, tj. o 360 obyvatel méně než na konci roku 2009. Z pohledu nižších územních jednotek došlo ve čtyřech z pěti okresů k zápornému vývoji. Meziročně nižší počet obyvatel byl vykázán v okresech Přerov (o 392), Jeseník (o 160), Šumperk (o 159) a Prostějov (o 32), meziročně vyššího počtu obyvatel dosáhl pouze okres Olomouc (o 383). Loňské výsledky tímto potvrdily dlouhodobý vývoj, v rámci kterého je Olomouc jediným okresem v kraji s dlouholetým populačním nárůstem. Podíl obyvatel v městském prostoru klesl z 58,2 % (2005) na 56,9 % (2010), což v řeci absolutních čísel odpovídá poklesu o 6 522 osob. Hustota obyvatel Olomouckého kraje činila 121,8 obyv./km².

Graf 1.: Obyvatelstvo Olomouckého kraje k 31. 12. daného roku (v tis.)

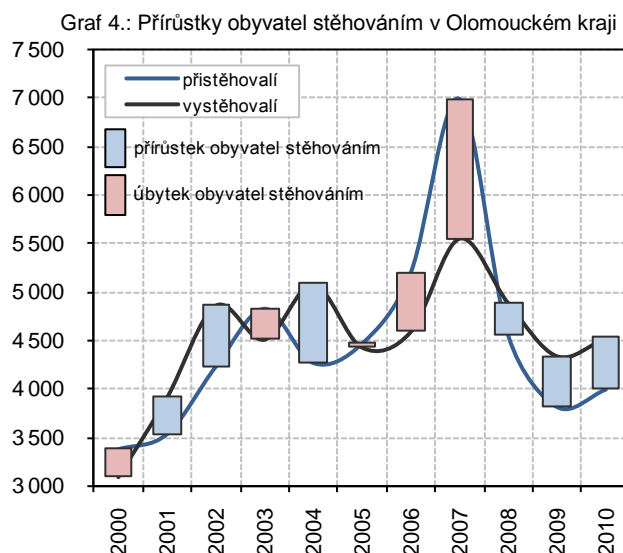
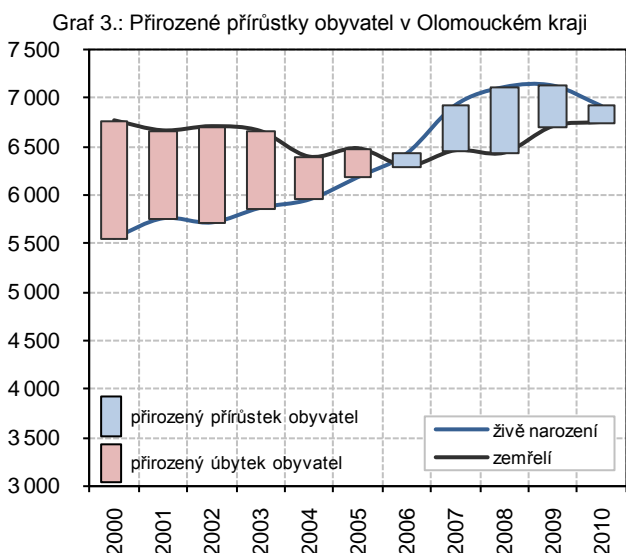

Graf 2.: Celkové přírůstky obyvatel v Olomouckém kraji

Přirozený přírůstek, který vyjadřuje rozdíl mezi živě narozenými a zemřelými, **činil v uplynulém roce 174 osob.** Ve srovnání s předchozím rokem sice setrval v kladné poloze, jeho hodnota však výrazně klesla. Důvodem byl jak nižší počet narozených, tak mírně zvýšený počet zemřelých. V celém kraji se živě narodilo 6 922 dětí (meziročně o 212 méně), naproti tomu 6 748 osob zemřelo (meziročně o 43 více). Převahu živě narozených nad zemřelými, a tudíž kladného přirozeného přírůstku, zaznamenaly okresy Olomouc a Přerov. Opačný děj, tj. záporný přirozený přírůstek, nastal v okresech Šumperk, Jeseník a Prostějov. Během let 2005 – 2010 činil přirozený přírůstek v Olomouckém kraji 1 595 osob.

Přírůstek stěhováním, vyjadřující rozdíl mezi počtem přistěhovaných a vystěhovaných, **dosáhl v loňském roce záporné hodnoty 534 obyvatel.** Na území kraje se přistěhovalo 4 000 osob (meziročně o 178 více), naopak 4 534 osob se z něj vystěhovalo (meziročně o 187 více). Vnitřní stěhování, tj. v rámci České republiky, se týkalo 86 % přistěhovaných a 91 % vystěhovaných. Tradičně kladného migračního salda dosáhly okresy s nejnižší nezaměstnaností, tj. okresy Prostějov a Olomouc. Záporná migrační salda byla zaznamenána v okresech Jeseník, Šumperk a Přerov. Migrační trendy zůstaly stejné jako v předchozích letech, pouze se zvýšila vloni utlumená migrační aktivita. Během let 2005 – 2010 dosáhl přírůstek stěhováním v Olomouckém kraji kladné hodnoty 663 osob.

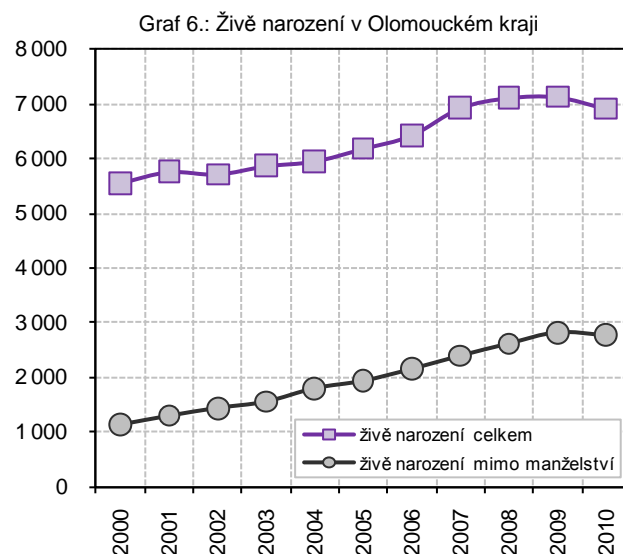
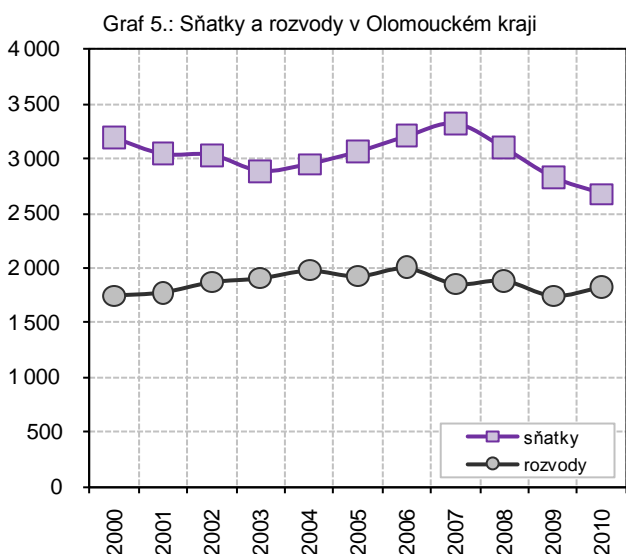

1.3. DEMOGRAFICKÉ UDÁLOSTI

Meziročně nižšího počtu živě narozených dětí se Olomoucký kraj dočkal v souladu s republikovým vývojem. Hrubá míra porodnosti rostla nepřetržitě od roku 2003 do roku 2009, ve kterém činila 11,1 živě narozených na 1 000 obyvatel středního stavu. V loňském roce (10,8 ‰) však zahájila sestupnou tendenci a dá se předpokládat, že v podobném duchu bude pokračovat i letos. Nedávná vlna zvýšené porodnosti, zapříčiněná silnými populačními ročníky z období 70. let minulého století spolu s všeobecným posunem mateřství do pozdějšího věku, tak v letech 2008 – 2009 prošla svým kulminačním bodem.

Na rozdíl od porodnosti, která v uplynulých letech vykazovala o poznání větší rozptýlení hodnot, se krajská křivka úmrtnosti vyvíjela lineárněji s mnohem menšími výkyvy. V roce 2010 činila hrubá míra úmrtnosti 10,5 zemřelých na 1 000 obyvatel středního stavu. Za posledních 20 let byly maximální hodnoty porodnosti i úmrtnosti zaznamenány v roce 1991, kdy hrubá míra porodnosti dosáhla 12,8 ‰ a hrubá míra úmrtnosti 11,8 ‰. Zatímco úmrtnostní křivka Olomouckého kraje však od té doby zaujala spíše sestupnou tendenci, křivka porodnosti se v letech 1994 a 1995 prudce propadla, aby od roku 2001 zahájila trend postupného růstu. Nejnižší porodnosti bylo od roku 1991 dosaženo v roce 2000 (8,6 ‰), nejnižší úmrtnosti v roce 2006 (9,8 ‰).

V kontextu výše uvedeného došlo v letech 1991 – 1993 a 2006 – 2010 ke kladným přirozeným přírůstkům, dvanáctileté období 1994 – 2005 naopak v důsledku snížené porodnosti přineslo v oblasti přirozené změny obyvatelstva každoroční úbytky.

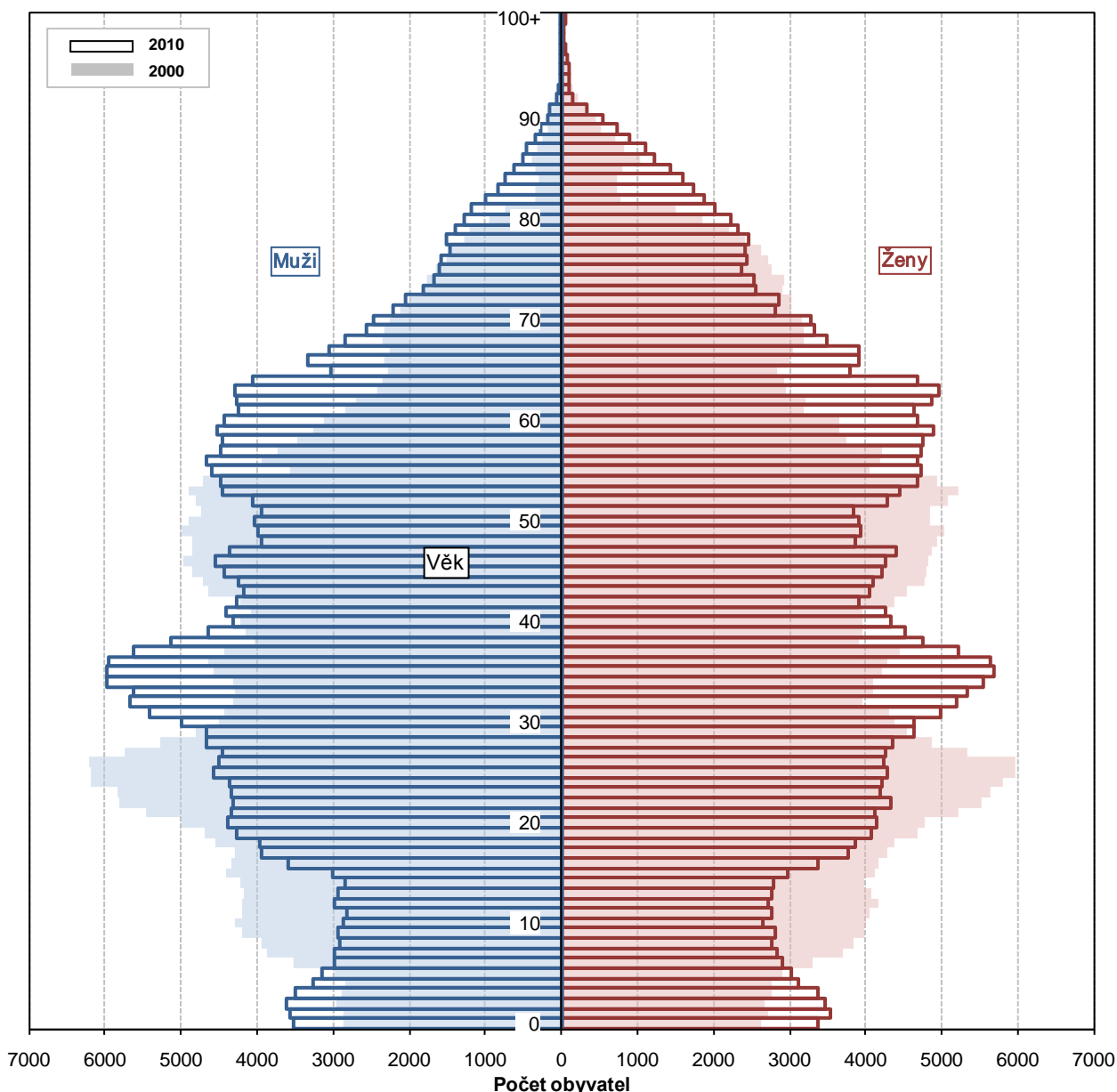
Ze všech v uplynulém roce živě narozených bylo 3 545 chlapců a 3 377 dívek. Celkem 45,6 % živě narozených bylo prvorozených a 38,9 % druhorozených. Prvorozené děti se nejčastěji rodily v okrese Olomouc, druhorozené děti v okrese Přerov. Necelá čtvrtina všech živě narozených v okrese Jeseník přišla

na svět ve třetím, příp. dalším pořadí. Také v loňském roce pokračoval **rostoucí trend dětí narozených mimo manželství**. Jestliže v roce 2005 se mimo manželské svazky narodilo 31,2 % všech živě narozených, o pět let později tento podíl vzrostl na 39,9 %. Rok 2010 dále přinesl 2 006 potratů (z toho 1 215 umělých přerušeni těhotenství), což bylo nejméně v historii kraje. Na své minimum klesla jak potratovost, tak potratový index, podle kterého připadalo na 100 narozených 28,9 potratů.

Ze všech v loňském roce zemřelých bylo 3 436 mužů a 3 312 žen. Hlavními příčinami úmrtí byly nemoci oběhové soustavy (50,3 %) a novotvary (25,2 %). Z novotvarů podléhali muži nejčastěji zhoubným novotvarům průdušek a plic a ženy zhoubným novotvarům prsu. Na vnější příčiny zemřelo 385 osob, z toho 117 osob ukončilo svůj život dobrovolně. Zatímco počet zemřelých na vnější příčiny byl nejnižší v historii kraje, počet sebevražd byl nejvyšší za posledních 7 let. V meziročním měřítku poklesl počet dětí zemřelých do 28 dnů (novorozenecká úmrtnost 1,7 ‰) i do 1 roku po narození (kojenecká úmrtnost 2,5 ‰).

V celé historii Olomouckého kraje **nebylo nikdy uzavřeno méně sňatků než právě v roce 2010**. Do svazku manželského vstoupilo 2 675 párů, tedy o 152 párů méně než v roce 2009. Nízká sňatečnost z roku 2009 (4,4 sňatků na 1 000 obyv. středního stavu) tak v roce 2010 klesla na své nové minimum (4,2). Průměrný věk novomanželů při prvním sňatku činil v případě ženichů 30,7 let a v případě nevěst 28,1 let. V loňském roce bylo rozvedeno 1 823 manželství, což bylo o 82 manželství více než v roce 2009. I přes meziroční nárůst byla loňská rozvodovost (2,8 rozvodů na 1 000 obyv. středního stavu) druhá nejnižší za posledních 9 let.

Graf 7.: Věkové složení obyvatelstva Olomouckého kraje k 31. 12. daného roku

1.4. VĚKOVÁ STRUKTURA

Rok 2010 přinesl v meziročním srovnání o něco více dětí, méně osob v produktivním věku a více seniorů. Průměrný věk obyvatele Olomouckého kraje opět vzrostl, a to z 39,8 let (2005) na 40,9 let (2010). Průměrný věk mužů (39,4 let) byl přesně o tři roky nižší než průměrný věk žen (42,4 let). Ke konci roku 2010 žilo v kraji 91,8 tis. dětí (0 – 14 let) a jejich podíl na celkovém počtu obyvatel se zvýšil na 14,3 %. Ačkoliv v meziročním pohledu počet dětí vzrostl, oproti roku 2005 naopak o 2,5 tis. poklesl. **V produktivním věku (15 – 64 let) se na konci loňského roku nacházelo 448,6 tis. osob (69,9 %)**, tj. o 5,4 tis. méně než v roce 2005. Tradičního nárůstu se dočkal počet seniorů, jenž poprvé v historii překonal stotisícovou hranici. Na konci roku 2010 žilo v kraji 101,3 tis. seniorů, tj. o 10,3 tis. více než před pěti lety. Podíl obyvatel ve věku 65 let a starších se tímto přiblížil hranici 15,8 %.

Již od roku 2006 žije v Olomouckém kraji více seniorů než dětí. Index stáří, definovaný jako podíl obyvatel ve věku 65 let a starších na 100 dětí ve věku 0 – 14 let, se dočkal dalšího meziročního zvýšení a na konci loňského roku tak **na 100 dětí připadalo 110,3 seniorů**.

Mezi roky 2005 a 2010 se naděje na dožití u narozených chlapců zvýšila o 1,0 rok na 74,0 let, u dívek o 0,8 roku na 80,3 let. V případě šedesátiletého muže činila naděje na dožití 18,9 let, v případě šedesátileté ženy 22,8 let.